

**ОСНОВИ РОЗВИТКУ НОВІТНІХ ФОРМ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

*Е. В. Прушківська, д. е. н., професор, em.prushkovskaya@gmail.com,
К. О. Третьякова, магістр, ДВНЗ «Запорізький національний технічний університет»,
treyakova.kate@ukr.net*

Стаття присвячена дослідженню теоретичних основ розвитку новітніх форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації економіки. Розкрито сутність та функції міжнародного бізнесу в умовах глобальної економіки. Здійснено критичний аналіз поглядів вчених щодо визначення критеріїв віднесення форм міжнародного бізнесу до традиційних (міжнародна торгівля, ліцензування, франчайзинг, управлінські контракти, контракти під ключ, спільні підприємства, зарубіжні інвестиції) та нових (міжнародний франчайзинг, нетчайзинг, інжиніринг, аутсорсинг, субконтрактинг, офшоринг). Виявлено, що основними критеріями віднесення традиційних форм до нових є наявність «квазіінвестицій», Е-присутності, збільшення ролі науки, знань, інформації, дифузії інновацій.

Досліджено загальні тенденції розвитку міжнародного бізнесу з урахуванням змін, які несуть в собі глобалізація, інтернаціоналізація та науково-технічний прогрес. Окремо акцентується увага на особливостях, пов'язаних із впливом знань, інформації та інновацій, інвестицій у НДДКР. Визначено, що міжнародному бізнесу притаманні тенденції збереження високої концентрації, зростання технологічного сектору бізнесу, збільшення частки нематеріальних активів та зростання впливу малих та середніх компаній, які діють на міжнародному рівні.

Запропоновано класифікацію чинників трансформації форм міжнародного бізнесу, а саме: глобалізація, інтенсифікація процесів інтернаціоналізації, науково-технічний прогрес, міжнародна конкуренція, зміни в стилі споживання в різних країнах та соціокультурні параметри. Обґрунтовано, що традиційні та новітні форми міжнародного бізнесу є досить рухомими, взаємопов'язаними та комплементарними. Визначено сутність поняття «новітні форми міжнародного бізнесу» під яким розуміються традиційні форми, які трансформувалися, набуваючи нових якостей за рахунок впливу глобалізації, процесів інтернаціоналізації, науково-технологічного прогресу, конкурентної боротьби та особливостей споживання товарів і послуг в різних країнах.

Ключові слова: міжнародний бізнес, новітні форми, традиційні форми, економіка, транснаціональні корпорації, глобалізація, інтернаціоналізація, знання, інновації, Інтернет.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації економіки міжнародний бізнес постійно змінюється під впливом політико-правового, економічного, технологічного та культурного середовища, що стає передумовою виникнення або трансформації форм міжнародного підприємництва. На сучасному рівні інтернаціоналізації світового господарства інтеграція економічних агентів вже виходить за межі традиційних форм міжнародного бізнесу, а саме міжнародної торгівлі, іноземного інвестування, ліцензування та спільного підприємництва. В якості нових розглядаються міжнародний франчайзинг, нетчайзинг, інжиніринг, аутсорсинг, субконтрактинг, офшоринг, що вико-

ристовують у своїй діяльності не лише транснаціональні компанії як основні суб'єкти глобальної економіки, а й невеликі фірми та компанії. Тому виявлення чинників появи нових форм міжнародного бізнесу, їх сутності та взаємозв'язку із традиційними набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес розвитку міжнародного бізнесу в своїх працях вивчали такі зарубіжні та вітчизняні вчені: Р. Гріффін, М. Пастей [1], О. Лаш, Р. Коневей [2], А. Голіков, О. Довгаль, М. Воробйов [3], В. Кокоріна [4] та інші. Питанням трансформації форм міжнародного бізнесу присвячені праці таких вчених: А. Доронін, В. Либа, Д. Ревенко

[5], О. Воронкова [6], О. Горда [7], Б. Ісмаїл [8] та ін. Проте розкриття теоретичних основ розвитку новітніх форм міжнародної підприємницької діяльності, потребують подальшого вивчення, оскільки аналіз публікацій вищенаведених вчених свідчить про відсутність чіткого визначення чинників, які спричинили зміну традиційних форм міжнародного бізнесу та сутності поняття «новітні форми міжнародного бізнесу».

Формулювання мети статті. Мета статті полягає у науковому обґрунтуванні теоретичних основ розвитку новітніх форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все, необхідно розглянути сутність та структуру міжнародного бізнесу. Міжнародний бізнес розглядається Р. Гріффіном та М. Пастей як будь-яка ділова операція, яка здійснюється контрагентами двох або більше країн [1]. Більш детальне визначення пропонують О. Лааш та Р. Конвей, вважаючи, що «міжнародний бізнес складається з усіх комерційних угод, у тому числі продаж, інвестицій і транспорту, з усього, що має місце між двома або більше країнами» [2]. В системі глобальної економіки він виконує низку функцій, серед яких [9]: створення ланцюжків вартості; розробка інновацій; поширення знань та технологій; розвиток інноваційних мереж; формування інтернаціональних структур; забезпечення міжнародних потоків товарів, послуг, інформації, капіталу, робочої сили; інтегрування наукового потенціалу країн та консолідація світових наукових ресурсів.

Мотивація здійснення ділових операцій за межами національних кордонів формує структуру міжнародного бізнесу, що представляє собою систему взаємозв'язків типів, форм та методів реалізації міжнародного бізнесу, яка функціонує у напрямі міжнародних торговельних відносин, руху та раціонального використання фінансових і трудових ресурсів (фінансового та інтелектуального капіталів) у межах глобальної економічної системи [4]. На сьогодні структура міжнародного бізнесу зазнає певних змін у результаті нових викликів глобалізації та поглиблення інтернаціоналізації виробництва.

Аналіз сучасних досліджень щодо форм міжнародного бізнесу свідчить, що єдиної точки зору, щодо їх сутності, причин виникнення та критеріїв віднесення до «традиційних» чи «нових» немає. Розглянемо найбільш поширені погляди серед практиків та теоретиків міжнародного бізнесу.

До основних форм міжнародного бізнесу належать експорт (імпорт), ліцензування, франчайзинг, управлінські контракти, контракти під ключ, спільні підприємства, зарубіжні інвестиції [1]. У практиці міжнародної підприємницької діяльності використовується також критерій інвестиційності щодо визначення форм міжнародного бізнесу. Зокрема, У. Батлер виділяє інвестиційні (прямі та портфельні інвестиції), неінвестиційні (транскордонна спільна діяльність) та комбіновані (поєднання інвестиційних і неінвестиційних) форми [10]. Ґрунтуючись на такому поділі, зауважимо, що ці форми в основному реалізуються міжнародними стратегічними альянсами та транснаціональними компаніями (ТНК). Але зауважимо, що в епоху Інтернет-економіки фірми та компанії, які належать до малого та середнього бізнесу, також можуть бути активними суб'єктами міжнародної підприємницької діяльності, не вкладаючи ПІІ чи займаючись транскордонною спільною діяльністю.

Б. Ісмаїла підкреслює, що сучасні ТНК організовують мережеві зв'язки з непідконтрольними іноземними компаніями (з точки зору володіння капіталом), які отримали умовну назву «нові форми інвестицій ТНК», або неакціонерні форми операцій (НФО) міжнародних фірм [8]. Він вважає, що «нові форми інвестицій» – це різноманітні контрактні форми бізнесу міжнародних компаній, які передбачають субпідрядні угоди щодо постачання продукції і послуг, угоди про спільне виробництво, маркетингову, рекламну або науково-дослідницьку діяльність, управлінські, лізингові, консультаційні, інжинірингові та франчайзингові види операцій. Ці «квазіінвестиції» міжнародних корпорацій дозволяють їм розширювати свою виробничу діяльність і здійснювати глобальну експансію в сучасних умовах.

О. Воронкова в якості інноваційних форм міжнародного бізнесу виокремлює міжнародне ліцензування, франчайзинг, ін-

жиніринг, аутсорсинг, субконтрактинг та офшоринг [6]. Зазначимо, що між цими формами бізнесу існують певні взаємозв'язки, оскільки, франчайзинг може трактуватися як різновид ліцензування; ліцензування – як складова інжинірингу; аутсорсинг – як різновид субконтрактації. Ці форми міжнародного бізнесу орієнтовані на інтернаціоналізацію бізнесу в межах науково-технічної, виробничої та маркетингової діяльності.

Доречно зазначає О. Горда, що нові організаційні форми міжнародного бізнесу фокусуються не на самій компанії, а на її мережі партнерів [7]. Конкурентні переваги компанії формуються на основі реалізації ефекту синергії об'єднання матеріальних і нематеріальних активів, але при цьому матеріальна складова втрачає домінуючу роль в забезпеченні конкурентних переваг, оскільки збільшується роль нематеріальних активів, зокрема, знань та інновацій.

Вважаємо доцільним підкреслити, що тривалий час під «глобальністю» компанії розуміли фізичну присутність. В даний час все більше компаній досягають успіху за кордоном, не здійснюючи іноземного інвестування. Реалізується це за рахунок використання моделі глобального бізнесу під назвою «нетчайзинг» (netchising), яка базується на використанні мережі Інтернету для закупівель, продажів і підтримки відносин зі споживачами та забезпечує компаніям значні переваги в порівнянні з традиційним експортом або прямими зарубіжними інвестиціями. Значні зміни в організації міжнародного бізнесу відбуваються в зв'язку з розвитком нових інформаційних технологій. Великі компанії трансформуються в невеликі «оболонкові» фірми, які координують діяльність зовнішньої мережі через механізм аутсорсингу. Такі мережі, не будучи ТНК, виконують їх функції.

Також в деяких випадках до суб'єктів міжнародного бізнесу необхідно віднести не тільки компанії, але й університети чи наукові організації, венчурні фонди, які працюють на замовлення на міжнародному рівні (наприклад, Sequoia Capital, Lowercase Capital, Benchmark, Baseline Ventures, Founders Fund).

Інновації, знання та інформаційні технології стають домінуючими чинниками зміни форм міжнародного бізнесу. Варто погодитись з думкою О. Воронкової яка стверджує, що в умовах глобалізації світового господарства, відбувається спонтанне поширення нових ідей, знань, інформації, що охоплює як міжгалузевий, внутрішньо-національний, так і міжнародний рівень, що формує «спілловер інновацій» (spillover effect), тобто утворюють процес дифузії інновацій. Процеси перенесення технологій та розповсюдження інновацій можуть здійснюватися в різних формах, оскільки вони пов'язані з рухом інтелектуальних активів, що впливає на кількісні та якісні параметри реальних, експортних, маркетингових та інших активів компаній.

На сучасному розвитку глобалізації міжнародного бізнесу діяльність міжнародних компаній характеризується наступними тенденціями [9]:

- збереження високої концентрації (більше 50% торгівлі та 80% інвестицій припадає на 500 найбільших компаній);

- стрімке зростання технологічного бізнесу, Інтернет-компаній (Apple Inc., Alphabet Inc., Microsoft Corp) та компаній, що діють в рамках моделі «на вимогу» за рахунок ІКТ (наприклад, Uber, Didi Chuxing);

- збільшення кількості компаній з країн, що розвиваються, зокрема у технологічному секторі (наприклад, Didi Chuxing, Xiaomi);

- зростання кількості малих та середніх компаній, які діють на міжнародному рівні;

- збільшення частки нематеріальних активів.

ТНК з метою підвищення інноваційної активності здійснюють нарощування інвестицій у НДДКР (табл. 1). Рейтинг світових компаній за витратами на НДДКР свідчать про те, що лідерами є ТНК, які працюють в галузях автомобілебудування, програмного забезпечення та комп'ютерних послуг, електроніки та електротехнічного обладнання, технологій, апаратури, фармацевтики та біотехнологій. Географічна структура компаній представлені такими країнами як Німеччина, США, Південна Корея, Китай,

Швейцарія, Японія. Це країни, в яких найбільш активно розвиваються нові форми міжнародного бізнесу.

Таблиця 1

Рейтинг компаній з інвестування у НДДКР у 2017 році

Місце за рангом	Компанія	Галузь економіки	Обсяги інвестицій в НДДКР, млн євро
1	VOLKSWAGEN	автомобілебудування	13672,0
2	ALPHABET	програмне забезпечення та комп'ютерні послуги	12864,1
3	MICROSOFT	програмне забезпечення та комп'ютерні послуги	12367,9
4	SAMSUNG ELECTRONICS	електроніка та електротехнічне обладнання	12154,6
5	INTEL	технології, апаратура та обладнання	12086,1
6	HUAWEI	технології, апаратура та обладнання	10362,7
7	APPLE	технології, апаратура та обладнання	9529,5
8	ROCHE	фармацевтика та біотехнології	9241,6
9	JOHNSON & JOHNSON	фармацевтика та біотехнології	8628,2
10	NOVARTIS	фармацевтика та біотехнології	8539,0
11	GENERAL MOTORS	автомобілебудування	7684,3
12	DAIMLER	автомобілебудування	7536,0
13	TOYOTA MOTOR	автомобілебудування	7500,1
14	PFIZER	фармацевтика та біотехнології	7376,9
15	FORD MOTOR	автомобілебудування	6925,3
16	MERCK US	фармацевтика та біотехнології	6483,3
17	ORACLE	програмне забезпечення та комп'ютерні послуги	5842,9
18	CISCO SYSTEMS	технології, апаратура та обладнання	5748,0
19	FACEBOOK	програмне забезпечення та комп'ютерні послуги	5615,2
20	ROBERT BOSCH	автомобілебудування	5587,0

Джерело: складено за: [11]

Важливо підкреслити, що знання, інновації та технології сучасними міжнародними компаніями розглядаються як джерело конкурентних переваг, пов'язаних з продуктом, технологією, бізнес-процесами та організацією, маркетингом. При цьому володіння знаннями, здатність їх генерувати або абсорбувати й організувати – це також найважливіші конкурентні переваги.

На основі проведеного аналізу [1–9] можемо стверджувати, що трансформаційні зміни формують нове розуміння форм міжнародного бізнесу під впливом дії таких чинників:

1) глобалізація – універсалізація та становлення єдиних світових структур, зв'язків і відносин між соціально-економічними системами;

2) інтенсифікація процесів інтернаціоналізації – процес розвитку стійких економічних взаємозв'язків між країнами, підвищення їх взаємозалежності шляхом збільшення руху капіталів, товарів, робочої сили;

3) науково-технічний прогрес – нових технологій, інновацій, науково-дослідних розробок, інформатизації та широкому розповсюдженні мережі Інтернет;

5) міжнародна конкуренція, що відображає стан ресурсно-технологічної, прос-

торової, інституційної, соціально-когнітивної й інформаційної складових системи міжнародної економічної діяльності соціально-економічних систем;

4) зміни в стилі споживання в різних країнах та вплив соціокультурних параметрів.

Висновки. З огляду на теоретичні та практичні дослідження розвитку міжнародної підприємницької діяльності можемо підкреслити, що традиційні та новітні форми міжнародного бізнесу є досить рухомими, взаємопов'язаними та комплементарними. Їх чітке та точне розмежування на «традиційні» та «нові» є складним завданням, оскільки, як було нами виявлено, деякі форми включають елементи двох і більше інших форм. Тому віднесення такої певної «форми» до якоїсь із «чистих новітніх» чи «чистих традиційних» форм може бути умовним, і відбувається за домінуванням ознак однієї з цих основних форм.

Не дивлячись на складність цього питання, результати аналізу надають можливість запропонувати сутність поняття «новітні форми міжнародного бізнесу», яке трактується через набуття нових рис під впливом певних чинників. Отже, вважаємо, що «новітні форми міжнародного бізнесу» – це традиційні форми міжнародного бізнесу, які трансформувалися, набуваючи нових якостей за рахунок впливу глобалізації, процесів інтернаціоналізації, науково-технологічного прогресу, конкурентної боротьби та особливостей споживання товарів й послуг в різних країнах.

Таким чином, у даному дослідженні обґрунтовано теоретичні основи розвитку новітніх форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації. Виявлення основних чинників, які змінили структуру форм міжнародного бізнесу, а саме глобалізації, інтенсифікації процесів інтернаціоналізації, науково-технічного прогресу, міжнародної конкуренції, змін в стилі споживання в різних країнах та вплив соціокультурних параметрів, надало можливість запропонувати поняття «новітні форми міжнародного бізнесу».

Література

1. Гриффин Р. *Международный бизнес* / Рикки У. Гриффин, Майкл У. Пастей / Пер. с англ.

под ред. А. Г. Медведева. – 4-е изд. – СПб. : Питер, 2006. – 1088 с.

2. Laasch, O. *Glocal Sustainability, Responsibility and Ethic* / O. Laasch, R. N. Conaway. – 1st Edition. – Cengage Learning, USA, Copyright, 2015. – 576 p.

3. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія / За ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль, М. Воробйова. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – 316 с.

4. Кокоріна В. І. Основні тенденції розвитку форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / В. І. Кокоріна // *Ефективна економіка*. – 2012. – № 6. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1205>

5. Доронін А. В. Роль міжнародного менеджменту у формуванні сучасних підходів до міжнародного бізнесу / А. В. Доронін, В. О. Либа, Д. С. Ревенко // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. – 2017. – Вип. 11. – С. 43–46. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_11_11.

6. Воронкова О. Н. Трансформація форм міжнародного бізнесу в умовах розвитку інноваційної економіки: вопросы идентификации / О. Н. Воронкова. – Режим доступа: <http://www.konspekt.biz/index.php?text=4064>

7. Горда О. С. Трансформація форм організації міжнародного бізнесу / О. С. Горда, А. С. Горда. // *Економіка і бізнес: теорія і практика*. – 2017. – № 11. – С. 52–56.

8. Исмаил Б. Масштабы неакционерных операций международных предприятий / Б. Исмаил. // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. – 2015. – № 3. – С. 149–154.

9. Поляков М. В. Особливості розвитку міжнародного бізнесу в умовах становлення глобальної економіки знань / М. В. Поляков // *Економічний простір*. – 2017. – № 121. – С. 47–57. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2017_121_6.

10. Батлер, У. Э. Основные черты российского открытого акционерного общества и американской корпорации / У. Э. Батлер // *Государство и право*. – 2012. – № 7. – С. 79–86.

11. R&D ranking of the world top 2500 companies [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://iri.jrc.ec.europa.eu/scoreboard17.html>

References

1. Griffin R. *Mezhdunarodnyy biznes* [International business] / Rikki U. Griffin, Maykl U. Pastey / Per. s angl. pod red. A. G. Medvedeva. – 4-e izd. – СПб. : Piter, 2006. – 1088 p.

2. Laasch, O. *Glocal Sustainability, Responsibility and Ethic* / O. Laasch, R. N. Conaway. – 1st Edition. – Cengage Learning, USA, Copyright, 2015. – 576 p.

3. *Transformatsiia mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn v epokhu hlobalizatsii* [Trans-

formation of international economic relations in the era of globalization] : kolektyvna monohrafiia / Za red. A. P. Holikova, O. A. Dovhal, M. Vorobiova. – Kh. : KhNU im. V. N. Karazina, 2015. – 316 p.

4. Kokorina V. I. *Osnovni tendentsii rozvytku form mizhnarodnoho biznesu v umovakh hlobalizatsii* [The main tendencies of the business international forms development in the conditions of globalization] [Elektronnyi resurs] / V. I. Kokorina // *Efektivna ekonomika*. – 2012. – № 6. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1205>

5. Doronin A. V. *Rol mizhnarodnoho menedzhmentu u formuvanni suchasnykh pidkhodiv do mizhnarodnoho biznesu* [The role of international management in shaping modern approaches to international business] / A. V. Doronin, V. O. Lyba, D. S. Revenko // *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*. – 2017. – Vyp. 11. – P. 43-46. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_11_11.

6. Voronkova O. N. *Transformatsiya form mezhdunarodnogo biznesa v usloviyakh razvitiya innovatsionnoy ekonomiki* [Transformation of international business forms in conditions of innovative economy development: identification issues]: voprosy identifikatsii / O. N. Voronkova. – Rezhim dostupa: <http://www.konspekt.biz/index.php?text=4064>

7. Horda O. S. *Transformatsiia form orhanyzatsyy mezhdunarodnoho byznesa* [Transformation of the international business forms and organization] / O. S. Horda, A. S. Horda. // *Ekonomyka y byznes: teoriya y praktyka*. – 2017. – 11. – P. 52–56.

8. Ismail B. *Masshtaby neaktsionernykh operatsiy mezhdunarodnykh predpriyatiy* [The scale of non-joint operations of international enterprises] // B. Ismail. – *Naukoviy visnik Uzhgorodskogo natsionalnoho universitetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosini ta svitove gospodarstvo»*. – 2015. – №. 3. – P. 149–154.

9. Poliakov M. V. *Osoblyvosti rozvytku mizhnarodnoho biznesu v umovakh stanovlennia hlobalnoi ekonomiky znan* [Features of the international business development in the context of a global knowledge economy formation] / M. V. Poliakov // *Ekonomichniy prostrir*. – 2017. – № 121. – P. 47–57. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2017_121_6.

10. Batler. U. E. *Osnovnyye cherty rossiyskogo otkrytogo aktsionernogo obshchestva i amerikanskoj korporatsii* [The main features of the Russian open joint-stock company and the American corporation] / U. E. Batler // *Gosudarstvo i pravo*. – 2012. – № 7. – P. 79–86.

11. R&D ranking of the world top 2500 companies [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: <http://iri.jrc.ec.europa.eu/scoreboard17.html>

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ НОВЫХ ФОРМ МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

*Э. В. Прушковская, д. э. н., профессор, К. А. Третьякова, магистр,
ГВУЗ «Запорожский национальный технический университет»*

В статье исследуются теоретические основы развития новых форм международного бизнеса в условиях глобализации экономики. Раскрыта сущность и функции международного бизнеса в условиях глобальной экономики. Осуществлен критический анализ взглядов ученых на определение критериев отнесения форм международного бизнеса к традиционным (международная торговля, лицензирование, франчайзинг, управленческие контракты, контракты под ключ, совместные предприятия, зарубежные инвестиции) и новых (международный франчайзинг, нетчайзинг, инжиниринг, аутсорсинг, субконтрактинг, офшоринг). Выявлено, что основными критериями отнесения традиционных форм к новым является наличие «квазиинвестиций», Е-присутствия, увеличение роли науки, знаний, информации, диффузии инноваций.

Исследованы общие тенденции развития международного бизнеса с учетом изменений, которые несут в себе глобализация, интернационализация и научно-технический прогресс. Отдельно акцентируется внимание на особенностях, связанных с влиянием знаний, информации и инноваций, инвестиций в НИОКР. Определено, что международному бизнесу присущи тенденции сохранения высокой концентрации, рост технологического бизнеса, увеличение доли нематериальных активов и рост влияния малых и средних компаний, действующих на международном уровне.

Предложена классификация факторов трансформации форм международного бизнеса, а именно: глобализация, интенсификация процессов интернационализации, научно-технический прогресс, международная конкуренция, изменения в стиле потребления в разных странах и социокультурные параметры.

Обосновано, что традиционные и новейшие формы международного бизнеса являются достаточно подвижными, взаимосвязанными и комплементарными. Предложено сущность понятия «новые формы международного бизнеса», которое включает традиционные формы, которые трансформировались, приобретая новые качества за счет влияния глобализации, процессов интернационализации, научно-технологического прогресса, конкурентной борьбы и особенностей потребления товаров и услуг в разных странах.

Ключевые слова: международный бизнес, новейшие формы, традиционные формы, экономика, транснациональные корпорации, глобализация, интернационализация, знания, инновации, Интернет.

THEORETICAL BASIS OF DEVELOPMENT OF NEW INTERNATIONAL BUSINESS FORMS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

*E. V. Pruschkivska, D. E., Professor, K. O. Tretiakova, Master,
SHEI «Zaporizhzhya National Technical University»*

The development of new international business forms in the conditions of global economy is studied. The essence and functions of international business in the conditions of the global economy are revealed. Critical analysis of scientists' views on determining the criteria for assigning forms of international business to traditional ones (international trade, licensing, franchising, management contracts, turnkey contracts, joint ventures, foreign investments) and new ones (international franchising, netchising, engineering, outsourcing, subcontracting, offshoring). It was revealed that the main criteria for assigning traditional forms to new ones are the presence of «quasi-investments», E-presence, increasing the role of science, knowledge, information, diffusion of innovations.

The general tendencies of the international business development with the account of changes, which include globalization, internationalization and scientific and technical progress, are investigated. Special attention is paid to features related to the influence of knowledge, information and innovations, investments in R&D. It is determined that the international business is characterized by tendencies of maintaining high concentration, increasing technological business, increasing the share of intangible assets and increasing the influence of small and medium-sized companies operating on the international level.

The classification of transformation factors of international business forms is proposed: globalization, intensification of internationalization processes, scientific and technological progress, international competition, changes in the consumption style in different countries and socio-cultural parameters.

It is substantiated that the traditional and new forms of international business are quite mobile, interconnected and complementary. The essence of the concept «new forms of international business» is proposed, which means the traditional forms that have been transformed, gaining new qualities due to the influence of globalization, internationalization processes, scientific and technological progress, competition and specifics of consumption of goods and services in different countries.

Keywords: international business, modern forms, traditional forms, economy, transnational corporations, globalization, internationalization, knowledge, innovations, Internet.

Надійшла до редакції 12.01.2018 р.